

דוד א' פרנקל וצבי פרנקל - "דיני השותפות בישראל"

דוד א' פרנקל וצבי פרנקל, "דיני השותפות בישראל" (מהדורה שלישית מורחבת), הוצאת פרלשטיין-גינוסר בע"מ, התשפ"א - 2020, 725 עמ'

שותפות בעסקים ובעיקר בעסקים קטנים עד בינוניים היא דרך העולם. לא פשוט לנהל חנות ו/או מאפיה ו/או כל עסק עצמאי לבד, ולכן מקובלת מאוד השותפות. מדובר במקרים בהם הצדדים צריכים לתת אימון זה בזה, והנאמנות והקשר האישי חשובים יותר מהצד העסקי-מסחרי. בעלי מקצועות חופשיים כרופאי שיניים, רואי חשבון, רופאים, ולמעשה כל נותן שירות, נוטים להתארגן כשותפויות. בעולם המשפט התופעה מקובלת אף יותר ורוב משרדי עורכי הדין עובדים בצורה זו או אחרת של שותפות (בעיקר הגדולים שבהם).

החוק הישראלי החל על שותפויות מבוסס על פקודת השותפויות שנכתבה לפני קרוב לתשעים שנה באקלים פוליטי וחברתי שונה לחלוטין (שנת 1930). מסיבות לא לגמרי ברורות, לא נכתב רבות על התחום, ורוב הכתיבה נעשתה לפני שנים לא מעטות. לחוסר זה נכנס ספרם של המחברים. זוהי מהדורה שלישית אך לאור כמה חידושים מהותיים, ניתן לראות בה ספר חדש.

הספר מכיל עשרה פרקים העוסקים בכל ההיבטים של השותפות. החל מהרכבה, רישומה, היחסים בין השותפים וביניהם לצד ג', פירוקה, הליכי המשפט, ועוד. בכל אחד מהם דנים המחברים לעומק הן בחוק, הן בפסיקה שפירשה אותו, ואף מבקרים אותו בנקודות לא מעטות. הספר מכיל גם נספחים ומפתחות המאפשרים בקלות גישה לכל שאלה שיכולה להעלות בתחום.

אחד מחידושיה העיקריים של המהדורה הנוכחית הוא עיסוקה ב-'שותפות מוגבלת ציבורית', ונסביר. למרות שבשותפות רגילה, כל שותף יכול לחייב את השותפות ואחראי לכל חובותיה, הרי קיים סוג של שותפות שאיננו כזה. זוהי 'שותפות מוגבלת' שבה שותף 'מוגבל' אחראי לחובותיה רק עד הסכום אותו השקיע בפועל. ממילא יכולתו מוגבלת ואין הוא יכול לחייב את השותפות בחובות. בשנת 2015 תוקן החוק והוסף המונח 'שותפות מוגבלת ציבורית'. התיקון נעשה עקב העובדה שחברות ציבוריות המעורבות בתחום חיפושי הנפט/גז (אך לא רק הן), נוהגות לגייס כסף בצורה של שותפות מוגבלת. אולם דרך התיקון תמוהה היות ורוב סעיפי החוק אינם אלא הפניות לחוקים אחרים (בעיקר חוק החברות). התוצאה היא שלקורא הרגיל אין יכולת לדעת את הוראות החוק כשהן "מוסתרות" ממנו. המחברים פירטו את הוראות התיקון כשלתוכן מועתקים ומועברים הסעיפים הנדרשים מחוק החברות ומחוקים אחרים. על ידי כך מובהר לקוראים החוק באופן ברור. נעיר שאפשר להתווכח רבות על הנחיצות של שותפות מוגבלת וציבורית, אולם המחוקק בחר להשתמש בדרך זו וסיבותיו עימו.

נציין כי מקריאת הספר והפקודה עולה למעשה הצורך הברור לחקיקה חדשה ומקיפה בנושא השותפויות. צריכים אנו לזכור כי הפקודה חוקקה בשנות השלושים של המאה העשרים מתוך מטרה לשמור על קשר עם המשפט העות'מאני שקדם לה. ברור מאליו כי ההסדרים החוקיים בפקודה מיושנים ואינם מתאימים לימינו. ניתן דוגמא אחת. פקודת השותפויות הגבילה את מספר השותפים

מקריאת הספר והפקודה עולה למעשה הצורך הברור לחקיקה חדשה ומקיפה בנושא השותפויות. צריכים אנו לזכור כי הפקודה חוקקה בשנות השלושים של המאה העשרים מתוך מטרה לשמור על קשר עם המשפט העות'מאני שקדם לה.

(בתחילה לעשרה שותפים/ות ובשנת 1980 לעשרים). הסיבה לכך הייתה היסטורית. בשותפות רגילה כל אחד מהשותפים אחראי ביחד ולחוד לחובות השותפות. יוצא שמי שצריך לתבוע את השותפות, צריך לתבוע את כולם והדבר בעייתי טכנית. אשר לכן הוגבלו מספר חברי השותפות. ההגבלה יצרה בעייתיות למשרדי עורכי דין ורואי חשבון שגדלו מעבר לעשרים שותפים. אלו פתרו זאת בדרך 'צירתית' בה כל חמישה עורכי דין יצרו 'שותפות', ואחר כך השותפויות האלה יצרו 'שותפות' ביניהן. בשנת 2010 תוקן החוק וביטל את ההגבלה על משרדי עורכי דין ורואי חשבון, אך זאת נשארה בתוקף לשותפים רגילים.

הוספת טלאים לפקודה איננה הדרך האידיאלית. ואכן, קיים תזכיר חוק משנת 2016 האמור לשנות מצב זה, אולם לא ברור מתי יהפוך זה לחוק מחייב (תזכיר חוק השותפויות, התשע"ז-2016). נקווה כי החוק יעבור במהרה, אולם עד אשר יושלם תהליך זה, הרי המצב החוקי נשלט על ידי הפקודה ועלינו להשלים עם כך.

אחת המגבלות בספר היא אולי מגבלה החוזרת על עצמה ברבים מספרי המשפט בישראל. קרי, חוסר בנתונים אמפיריים מספקים. כך למשל מעניין היה לדעת כמה שותפויות רשומות כעת בישראל? כמה שותפויות נמחקו מן העולם? כמה שותפויות נרשמות כל שנה? כמה משרדי עורכי דין רשומים כשותפויות? ועוד יותר מעניין, כמה משרדי עורכי דין הן שותפויות אך לא רשומות ככאלה? אין תשובה בספר לשאלות מעין אלו, אך כנראה אין גם מחקרים בתחום שיוכלו לענות על כך.

המחברים, הם אב ובנו שידם רבה להם בתחום. דוד א' פרנקל הוא פרופסור אמריטוס למנהל עסקים, ובנו צבי פרנקל הוא סגן נשיא בבית הדין האזורי לעבודה בבאר שבע. השילוב בין עולם העסקים לעולם המשפט ניכר בספר.

מומלץ ולמעשה הכרחי לכל מי שעוסק בשותפויות. ולו רק מהסיבה הפשוטה שאין כמעט ספרות משפטית העוסקת בנושא לעומקו מלבד ספר זה.

אחת המגבלות בספר היא אולי מגבלה החוזרת על עצמה ברבים מספרי המשפט בישראל. קרי, חוסר בנתונים אמפיריים מספקים.